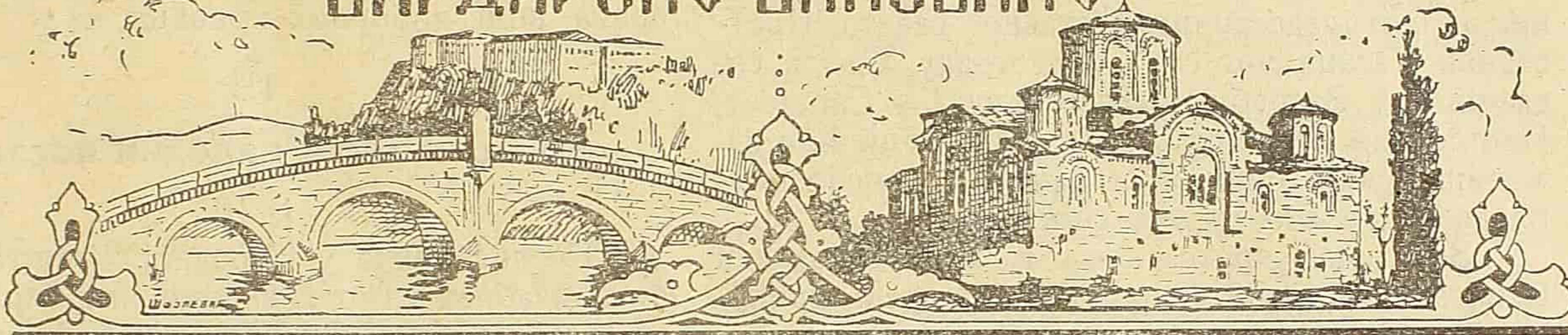

СЛУЖБЕНИ ЛИСТ

ВАРДАРСКЕ БАНОВИНЕ

26 СЕПТЕМБРА 1931. ГОД.
СУБОТА

БРОЈ 2 ДИНАРА

ГОДИНА II. Број 91.
СКОПЈЕ

СЛУЖБЕНИ ЛИСТ излази један пут недељно. Годишња претплата је 80, а за иностранство 140 динара. Огласи се примају по утврђеној тарифи. Рукописи, огласи и претплата се шаљу на адресу Банске Управе за Уредништво Службеног Листа. — Уредник СИМИЋ СТЕВАН, директор гимназије у пензији.

СЛУЖБЕНИ ДЕО

МИ

АЛЕКСАНДАР I

по Милости Божјој и вољи Народној

Краљ Југославије

На предлог Нашег Министра унутрашњих послова, Претседника Нашег Министарског савета, прописујемо и проглашујемо:

ЗАКОН

О ИЗБОРУ НАРОДНИХ ПОСЛАНИКА
ЗА НАРОДНУ СКУПШТИНУ

I

Опште одредбе

§ 1.

Избори посланика за Народну скупштину која се састаје у Београду у редован сазив 20 октобра сваке године врше се за четворогодишњи период по одредбама овог закона.

Само у случају рата или какве друге немогућности може се Скупштина држати ван Београда.

Народна скупштина сазива се у редован и ванредан сазив Краљевим указом на предлог Министра унутрашњих послова.

У случају кад се Народна скупштина распусти пре истека четворогодишњег рока, Указ о њеном растурању мора садржати наредбу за нове изборе најдаље у року од три месеца и за састанак Народне скупштине најдаље у року од четири месеца. Овако ће се поступити и у случају истека четворогодишњег периода.

§ 2.

Избори народних посланика који ће се вршити у један исти дан у целој земљи, у недељу, наређује се указом на предлог Министра унутрашњих послова и по саслушању Министарског савета. Указ ће се објавити у „Службеним новинама“.

§ 3.

За време почев од петнаестог дана пре избора и до трећег дана после избора не може никаква власт позвати бираче ни на какве скупове, као: на заједнички рад или кулук, на војничке смотре или вежбања, осим случаја преке потребе; тако исто не може позвати ни поједине бираче, осим у случајевима неодложне потребе или у случајевима ислеђивања злочина и престапа ма које врсте.

У општинама у којима не би био извршен избор дана одређеног указом па буде наређен други избор, ово вреди и за тај избор.

Ако су бирачи били раније куд год позвани или икупљени, мораће се растурити најдаље за шеснаест дана пре избора.

§ 4.

Број мандата народних посланика износи:

За град Београд, Земун и Панчево, као једно подручје бира се три посланика;

За поједине бановине сразмерно броју њихових становника бира се и то: за бановину Дравску двадесет и пет, Савску педесет и осам, Врбаску двадесет два, Приморску двадесет, Дринску тридесет седам, Зетску двадесет, Дунавску педесет један, Моравску тридесет два и Вардарску тридесет седам.

Поред тога бира се још онолико посланика колико има носилаца земаљских листа, које су добиле преко 50 000 гласова.

Овај број мандата у бановинама распоредиће се на административне срезове а поред њих и на она седишта бановинска, која имају преко 50.000 становника; и то: на преко 50.000 до 100.000 становника по један, а преко 100.000 становника по два.

§ 5.

Највиши изборни орган је Државни одбор. Овај Државни одбор сачињавају: Претседник и потпретседници Сената, Претседник и потпретседници Народне Скупштине, Претседник и Потпредседници Државног савета, Претседник Касационог суда у Београду, Стола седморице у Загребу, Врховног суда у Сарајеву, Претседник Великог суда у Подгорици или заменици свих ових претседника односно потпредседника ако су они спречени.

Заменике претседника и потпретседника Сената и Народне скупштине унапред одређује сенат и сама Скупштина.

§ 6.

Најдаље четвртог дана од дана указа којим је наређен избор посланика састаће се овај Државни одбор на позив претседника Сената и утврдити, колико ће у којој општини бити гласачких места, односно колико ће општина претстављати једно заједничко гласачко место (§ 84), која ће лица бити претседници бирачких одбора. Овај ће посао Државни одбор свршити и то у „Службеним новинама“ објавити најдаље петнаест дана пре дана избора.

Претседник Сената или његов заменик заказује, отвара, руководи и затвара састанке Државног одбора и стар се, да Државни одбор свје послове правилно и на време сврши. Претседника Сената у председавању Државним одбором замењује један од потпретседника Сената.

Све државне и општинске власти дужне су одмах ставити Државном одбору на расположење потребне му податке и давати захтевачу објашњење у року који им за то Државни одбор одреди. За неиспуњење захтева Државног одбора дотични орган казниће се по § 71 овог закона. Државни одбор може ради објашњења позвати у своје седнице Министра унутрашњих послова и министре који им за рад буду потребни.

II

Ко има право да бира

§ 7.

Право бирања посланика за Народну скупштину има сваки грађанин, који је навршио 21 годину старости и који је држављанин Краљевине Југославије.

§ 8.

Активни официри као и подофицири и војници под заставом, не могу вршити бирачко право. Ова одредба не важи за чиновнике и службенике грађанског реда у војсци.

§ 9.

Немају право да бирају:

1) који су осуђени на робију док се не поврате у права;

2) који су осуђени на губитак часних права, за време док траје та казна;

3) који су под стециштем;

4) који су под старатељством и

5) који су осуђени на губитак бирачког права, због изборних кривица.

III

Ко може бити народни посланик

§ 10.

За посланика у Народној скупштини може бити изабран само онај који има бирачко право, без обзира је ли уведен у бирачки списак.

§ 11.

Од сваког се посланика траже ови услови:

1) да је држављанин по рођењу и и прирођењу Краљевине Југославије;

2) да говори, чита и пише службеним језиком.

Народни посланици не могу бити у исто време државни лиферанти или државни предузимачи.

§ 12.

Активни државни чиновници не могу се кандидовати за на одне посланике.

Полицјски, финансијски и шумарски чиновници као и чиновници аграрне реформе не могу се кандидовати, осим, ако су то престали бити годину дана пре расписа избора.

Претседници општина могу се кандидовати. Ако буду изабрани за народне посланике имају се одмах после верификације мандата у Народној скупштини изјаснити, задржавају ли мандат или остају претседници општина.

Мичистри активни и на расположењу могу се кандидовати.

Нико се не може кандидовати у више него у једном срезу односно месту које по овом закону бира једног или више народног посланика.

§ 13.

Губе мандат посланици:

1) који изгубе бирачко право;

2) који се за време трајања свога посланичког мандата приме државне службе;

3) који за време трајања посланичког мандата раде са државом лиферантске и предузимачке послове и

4) који престану бити чланови оне групе којој припала носилац земаљске листе са којим је кандидација оног посланика била везана.

Одредбе под 2) не односе се на Министре.

§ 14.

Кад наступи који овакав случај, или уопште кад је у питању губитак или попуњавање посланичког места, верификациони одбор мора најдаље за месец дана од појављеног случаја поднети о томе извештај Скупштини. Ако у томе року одбор не поднесе извештај, Претседништво Скупштине саопштава у првој на-

редној седници да је посланичко место упражњено, о чему Скупштина исте седнице доноси решење.

§ 15.

Гласање за избор народних посланика врши се јавно и усмено по општинама односно по гласачким местима а по сталним бирачким списковима.

IV

Бирачки спискови

§ 16.

Стални бирачки спискови састављају се потврђују, обзнањују и исправљају према прописима Закона о бирачким списковима.

V

Кандидације носилаца земаљских листа и среских кандидата

§ 17.

Најдаље двадесет и пет дана пре дана избора морају се поднети кандидације носилаца земаљских листа Касационом Суду у Београду на потврду.

§ 18.

Кандидације носилаца земаљских листа састављају се овако:

На челу се означаје дан избора. Затим се означа носилац листе, његово занимање и место живљења.

Испод имена носиоца написаће се одвојено имена два претставника те листе за Главни бирачки одбор и два њихова заменика

Уз ову листу биће приложени потписи по 60 предлагача из сваког административног среза, као и из сваког седишта бановинског за које се бира посланик и управног подручја града Београда.

Неписмене потписаће по њиховом пристанку, други који ће се такође потписати.

Уз кандидацију носиоца дужни су предлагачи поднети суду и писмени акт пристанка носилаца земаљске листе.

Без питања и одобрења нико се не сме са претставника или заменика носиоца земаљске листе означити и на листи записати.

Кад неко дозна да је на којој год листи за претставника или заменика забележен без свога знања и одобрења, он има право изјавити Касационом Суду у Београду да се тога не прима, и суд је дужан избрисати га па о томе извести једнога од подносиоца кандидатске земаљске листе.

§ 19.

За претставнике листе у Главном бирачком одбору могу бити означена лица која су уписана у сталне бирачке спискове ма које општине у држави.

§ 20.

Као предлагачи могу да потпишу кандидацију носиоца земаљске листе само они који су уписани у сталне бирачке спискове. За све предлагаче мора се истовремено поднети уверење њиховог надлежног односно првостепеног суда, да су уредно уведени у сталне бирачке спискове. Таква уверења издају срески односно првостепени судови у року од три дана.

Потпис може оспоравати само онај чије је име потписано.

Суд је дужан свакоме казати кад буде питан, је ли он потписан или није. Одговор од суда може бити усмен или писмен према захтеву онога који пита. Кад ко од неписмених предлагача усмено пред судом или писмено изјави суду, да је без пристанка свога као предлагач потписан, суд је дужан избрисати га, а о томе извести једнога од подносилаца кандидатске листе који на његово место морају наћи другога најдаље у року од пет дана. У противном суд ће одлучити и у новинама обзнанити, да та листа не важи, ако на њој не остаје прописан број предлагача.

На последњој страни кандидатске листе оставиће се празно место за судско потврђење.

§ 21.

Свака кандидатска земаљска листа мора имати најмање по једног среског кандидата у сваком административном срезу, као и по једног кандидата за свако седиште бановине за које се бира посланик, по два где се бирају по два посланика и по три кандидата за управно подручје града Београда, сваки од тих кандидата мора имати свога заменика. У истом административном срезу односно бановинским седиштима и подручју града Београда, може кандидатска земаљска листа имати и више среских кандидата односно где се бирају два или више кандидата више таквих листа.

Кандидације среских кандидата морају бити потврђене од надлежног среског односно првостепеног суда.

Суд ће потврдити само ону кандидацију, која садржи:

дан избора, име и презиме носиоца кандидатске листе, за кога се веже;

име и презиме кандидата и заменика, његово занимање и место живљења;

писмени пристанак кандидата и заменика да се кандидује за административни срез тај и тај односно за место то и то на којој је носилац кандидатске земаљске листе тај и тај;

писмени и оверени пристанак дотичног носиоца кандидатске земаљске листе да се означени кандидат може са његовом носилачком кандидацијом везати;

потпис најмање 200 предлагача правних бирача тога административног среза односно места и

претставнике листе и по једног претстав-

ника и његовог заменика за свако гласачко место.

За предлагаче и за уредност листе није обавезно да на кандидацији коју предлажу назначе претставника и његовог заменика за она гласачка места у којима их немају.

Претставници среске кандидације и њихови заменици морају бити из општине у којој се гласање врши и уписани у њене сталне бирачке спискове.

§ 22.

Београд са својим управним подручјем и оне вароши које као седишта бановине бирају по два посланика, подносиће суду на потврду листу са по два односно три кандидата и два односно три заменика.

§ 23.

Све вароши са срезовима на чијој су територији сачињавају једну изборну јединицу сем вароши, за које се као бановинска седишта по § 4 бира посланик односно посланици.

VI

Потврда кандидатске листе

§ 24.

Носилац кандидатске земаљске листе за чију се кандидацију везао најмање по један кандидат за сваки административни срез као и за свако бановинско седиште за које се бира посланик и управно подручје града Београда, кад све ове кандидације буде надлежни судови потврдили поднеће Касационом суду своју кандидатску листу на потврду а најдаље десет дана пре дана избора. Касациони суд потврдиће ову листу кад се увери: да је кандидација носиоца упоредно по §§ 20 и 21 потврђена; да је се за његову кандидацију везао бар по један срески кандидат из сваког среза и из сваког места (§ 21) и да су све те среске кандидације уредно потврђене од надлежног суда.

§ 25.

Два примерка овако састављене кандидатске земаљске листе однеће најмање пет потписника на потврђење Касационом суду у Београду и предати их претседнику или његовом заменику, који ће им одмах издати реверс на примљене листе.

Суд ће се најпре уверити из поднетих уверења надлежних среских односно првостепених судова, јесу ли предлагачи заиста записани у сталне бирачке спискове, да ли има у потребном броју за сваки административни срез као и места (§ 21) и да ли има писмени приста-нак носиоца, па кад се о томе увери потврдиће листу. Један потврђен примерак вратиће подносиоцима на реверс најдаље за 24 сата од пријема, други чувати под својим печатом на сигурном месту, од кога ће примерка препис послати одмах Управи државне штампарије да

се обзнани у првом наредном броју „Службених новина“ Краљевине Југославије и службених органа Краљевских банских управа под рубриком „кандидати за народне посланике“.

§ 26.

Уз оригиналне кандидатске земаљске листе поднеће предлагачи још и онолико штампаних примерака колико у срезу односно у месту има гласачких места и по два примерка за суд. На штампаним примерцима биће означен само носилац листе, кандидат и заменик за дотични срез односно место (§ 21) и претставник за својим замеником.

У сваком таквом примерку кандидатске земаљске листе мора бити наштампано у врху: „За гласачко место Београд, Загреб, Љубљана“. Па примерцима намењеним оним гласачким местима где се гласа у више одељења или квартава, у врху ће бити наштампано: „За гласачко место“.

Суд ће се уверити да ли су на свима штампаним примерцима имена предложених лица назначена сагласно оригиналној кандидатској листи, па ће их се потврдити својим потписом и печатом суда. Од свих штампаних примерака разаслаће у року од три дана надлежном среском односно првостепеном суду за све општине односно за сва гласачка места њиховог подручја, а ово уз реверс о пријему.

Бирачки одбор прилепиће на видном месту у гласачкој соби све ове примерке у очи дана избора.

§ 27.

Сваку кандидатску листу као и сваку кандидацију, чим се преда јавности, слободно је сваком преписати или прештампати.

§ 28.

Кандидација среских и месних кандидата као и кандидатска земаљска листа једном предана суду, ма и не била потврђена не може се опозвати нити се у њој могу учинити какве измене. Али ако који од предложених кандидата умре или изгуби право да буде биран, може се на његово место предложити други кандидат. За такав предлог мора бити онолики исти број предлагача као што је био потребан за кандидацију кандидата, који је отпао. Овакве измене у кандидатској листи могу се чинити све до пет дана пре избора.

Оне ће се потврђивати истим начином којим се потврђују и целе кандидатске листе.

§ 29.

Ако буде потврђена код суда само једна кандидатска листа, вршиће се гласање само за ову листу.

VII

Изборни материјал

§ 30.

Министар унутрашњих послова дужан је наредити све што треба те да се у Државној

штампарији спреми и на време разашље свима општинама у држави потребан број образаца за изборне записнике и извештаје бирачких одбора.

§ 31.

Обрасце за записнике и извештаје бирачког одбора прописује Министар унутрашњих послова.

§ 32.

Снабдевање општина овим материјалом пада на терет буџета Министарства унутрашњих послова.

VIII

Гласачка места, бирачки одбор на гласачким местима, гласање

§ 33.

Бирачи могу гласати сваки само једанпут, само лично, само на гласачком месту своје општине и само за утврђене кандидатске земаљске листе.

§ 34.

Гласачко место биће у згради општинског суда или ако је та зграда неподесна, или ако се гласање врши на више места, онда ће се избор извршити у школској или другој згради коју општински суд за то одреди. Но ни у ком случају гласање се не може вршити у богомољама.

У општинама које имају преко 800 бирача гласање ће се вршити на више места по одељцима, према месту где бирачи станују, а сваки одељак чини једно гласачко место.

Ако су пак домови једне општине много удаљени од зграде где би се гласање имало вршити, тако да ће бирачима бити тешко доћи на биралиште Државни одбор може и мање општине делити на одељке.

Место где ће гласати и зграду у којој ће се гласати, општински суд ће обзнанити најмање десет дана пре избора.

Где су општине мале може Државни одбор ако је то потребно, одредити за две општине само једно гласачко место, али у том случају не сме бити више од 800 бирача удружено у једно гласачко место.

Истодобно када општински судови поднесу сталне бирачке спискове надлежном суду на одобрење, поднеће Краљевској банској управи извештај о томе колики је укупни број бирача уписаних у бирачким списковима у целој општини, и колико би према томе требало установити гласачких места у тој општини. Ове ће извештаје банске управе одмах доставити Министарству унутрашњих послова, које ће на основу њих Државном одбору поднети предлог што се тиче броја гласачких места у дотичној општини. Ако би државни одбор установио већи или мањи број гласачких места него што

је у тој општини састављено и надлежном суду на одобрење поднето сталних бирачких спискова за дотичну општину, имаће тај суд у року од три дана после примљеног извештаја о томе, прво поднесене и сталне бирачке спискове преудесити према решењу Државног одбора и поднети их надлежном суду на потврду.

§ 35.

Свака зграда у којој се гласање врши, ако није довољно само пространа, мора имати ограђено двориште које се може затворити.

§ 36.

На сваком месту где се врши гласање биће образован бирачки одбор састављен од једног општинског одборника кога одреди средски начелник, од по једног претставника кандидатске листе које имају своје претставнике и претседника бирачког одбора кога одређује Државни одбор. У случају да бирачи из више општина гласају на једном гласачком месту (§ 34) улази у бирачки одбор из сваке општине по један општински одборник.

Претседници бирачких одбора имају право гласати у општини где на дан избора обављају претседничку дужност, ако поднесу уверење да су уведени у стални бирачки списак своје општине. То ће се уверење прикључити записнику бирачког одбора.

§ 37.

Најдаље за петнаест дана пре дана избора Државни одбор одређује за свако гласачко место претседника бирачког одбора. Ако би који од постављених претседника имао особито важних узрока да се те дужности не прими мора за три дана од кад је распоред Државног одбора објављен молбом својом обратити се Државном одбору и навести узроке због којих се ове дужности не може примити. Ако одбор наведене узроке уважи, разрешиће молиоца од дужности и другог одредити на његово место; не нађе ли Државни одбор да су наведени узроци оправдани, известиће молиоца преко првостепене управне власти да му се молба не може уважити.

Молбе после означеног рока поднесена неће се узимати у поступак.

Само у ванредном и непредвиђеном случају кад би одређени претседник бирачког одбора био неким неодољивим узроцима спречен, да дође, замениће га претседник општине или његов заступник у општинама где се гласање врши на једном месту.

А заступнике претседницима бирачких одбора у општинама где се гласање врши на више места, за овај случај одређује средски начелник првог из реда кметова и општинских одборника дотичне општине, издајући им о томе акт на реверс.

Државни одбор ће сваком лицу које је одредио на изборну дужност дати на реверс акт о постављењу потписан од претседника или чланова Државног одбора које овај одреди.

Ова ће се предаја вршити лицима која станују у Београду, непосредно а осталим лицима преко надлежних управних власти, које су дужне реверс о предаји акта постављења одмах вратити Државном одбору.

§ 38.

Тако исто најдаље пет дана пре избора срески начелник одредиће једног општинског одборника за члана бирачког одбора и једног одборника који ће овоме бити заменик.

§ 39.

У очи дана избора у три сата по подне сви чланови бирачког одбора или њихови заменици, састаће се у згради где ће бити гласање и ту ће примити на реверс од општинског суда стални бирачки списак, књигу за уписивање гласача, књигу за вођење записника, кандидатске листе, општински печат и остало што треба.

Све кандидатске листе прилепиће на видно место у соби у којој ее врши гласање.

§ 40.

Кад бирачки одбор буде све то урадио и буде изабрао потребан број писара и других помагача и у опште припремио све што ће му сутрадан требати за примање гласова, он ће о свему томе направити записник тога свог првог састанка у коме ће нарочито означити све примљене кандидатске листе и који ће потписати сви чланови бирачког одбора. Најзад ће бирачки одбор одредити стражу која ће непрекидно чувати зграду у којој ће бити гласање.

§ 41.

На дан избора у 7 сати пре подне састаће се бирачки одбор у згради за бирање и наредити да избори почињу.

§ 42.

О одржању реда за време гласања стара се претседник бирачког одбора. У случају потребе председник је овлашћен да тражи помоћ од општинске или државне власти, и она је дужна одазвати се његовом позиву. Чланови одбора, који мисле да то није потребно, имаће право да забележе у записник своје мишљење.

§ 43.

За време гласања морају заседавати за бирачким столом најмање два члана бирачког одбора. Међу овом двојцом мора увек бити претседник бирачког одбора или општински одборник који је члан бирачког одбора или његов заменик.

§ 44.

Ако ко од претставника кандидатских листа оде са биралишта а не остави заменика, онда ће се избор продужити и без њега а у записнику ће се то забележити.

§ 45.

Нико не сме ступити на биралиште под оружјем или са оруђем употребљивим за бој,

сем случаја предвиђеног у § 42 овог закона кад председник бирачког одбора позове оружану помоћ ради одржавања реда на биралишту.

Ни службеници државни и самоуправни који по службеној дужности носе оружје не могу доћи на биралиште под оружјем ради употребе свога бирачког права,

§ 46.

У собу где се гласа пуштаће се гласачи редом по један или више, никако више од пет од једанпут.

§ 47.

Сваки бирач кад уђе у гласачку собу мора пре гласања казати прво гласно да чују сви чланови гласачког одбора своје име, презиме и занимање, а у градовима где има више гласачких места и свој стан. Претседник бирачког одбора, пошто се увери да је бирач заведен у стални бирачки списак, ако га нико у бирачком одбору не познаје, упитаће га је ли он баш то лице под чијим се именом јавио да гласа, и напоменуће му законске последице од тога ако на туђе име буде гласао. Кад бирач потврди да је он то лице под чијом се именом јавио да гласа, онда ће се о том непознатом бирачу саставити записник у коме ће се записати лични опис његов као и улица и бр. његовог стана. Претседник има право наредити да се тако непознат бирач може одмах и фотографисати односно дактилоскопирати. Ако такав непознат бирач не поднесе на захтев одбора доказе о свом идентитету, који би по оцени одбора били довољни за утврђење његове идентичности, онда одбор тога бирача неће пустити да гласа. Ако се догоди да се о неком бирачу породи сумња у одбору бирачком у погледу његовог идентитета, онда ће бирачки одбор решити већином гласова хоће ли се такав бирач пустити да гласа.

Претседник бирачког одбора показуће сваком бирачу све кандидатске листе и питати га за коју листу гласа. Ако је бирач неписмен, на његово захтевање, претседник или један члан бирачког одбора прочитаће му сва имена носиоца и среских кандидата за тај срез односно за то место на свима кандидатским листама. Не учини ли се све ово, сваки члан одбора има право да ово примети, а кад се гласање сврши, да у записник убележи као протест против неправилног поступка одборског.

Бирач гласа за листу јавно, именујући њеног носиоца и среског односно месног кандидата, и то ће се записати у нарочити списак који ће бити вођен за сваког среског кандидата посебице.

§ 48.

Чим је који бирач гласао дужан је уклонити се са биралишта. За биралиште сматра се зграда у којој се гласа и њено двориште (авлија).

§ 49.

Бирачки одбор не може никоме закратити да гласа који је уписан у стални бирачки списак. А ако има што да примети он или поједини члан одбора, онда ће одбор или онај члан који такве примедбе има, ставити то у записник. Ако се који гласач пријави да гласа а на његово је име већ неко гласао, онда ће претседник бирачког одбора пошто поступи по првом ставу § 47 и увери се несумњиво о идентичности и упису у стални бирачки списак таквог гласача, наредити да се његово име, презиме и занимање унесе у нарочити списак који ће се водити као списак таквих лица али га неће пустити да гласа. Овај списак бирачки одбор прилаже изборним актима, а у изборни записник уноси се такав случај и означава број таквих лица. При верификовању избора са оваквим случајевима Скупштина може узети у обзир и број ових лица, ако исти утиче на резултат избора.

§ 50.

Гласање траје непрекидно цео дан до шест сати после подне. Само у случају нереда може се избор прекинути за време док се ред не поврати. Повод нереда и време за које је избор морао да буде прекинут забележиће се у записник. У шест сати затвара се двориште, или зграда ако дворишта нема, и нико се више неће унутра пустити, али продужиће се и даље примање гласова од оних бирача који се буду затекли у дворишту или згради, све док они сви не буду изгласали па ма дотле то трајало. Ако је гласање због нереда морало да буде прекинути дуже од једног сата за толико ће се доцније од шест сати престати са пуштањем гласача на биралиште.

§ 51.

За све време гласања водиће се записник о свему што се буде десило и што ма који од чланова бирачког одбора буде нашао за вредно да се забележи. Сви чланови одбора морају се потписати на записник, али ако се претставници кандидатских листа не би потписали, записник важи и без њихвог потписа.

Сваки члан одбора може одвојити мишљење и ставити своје примедбе.

§ 52.

Точење или давање ма на какав начин алкохолних пића забрањено је на дан избора, на дан пре избора и на дан после избора, а ту ће забрану обнародовати општински суд.

IX

Закључак гласања и сређивање изборног посла на гласачким местима

§ 53.

Кад се сврши гласање, пребројаће се по гласачком списку колико је свега бирача гласало. Тај ће се број записати словима на дну

гласачког списка па ће се испод тога потписати сви чланови бирачког одбора.

§ 54.

Кад се то изврши, забележиће се у записнику: у које је доба гласање закључено, колико је свега гласача гласало према гласачком списку као и све остало што се односи на ток избора а раније није забележено. Сви чланови бирачког одбора потписаће се, а сваки од њих има право одвојити мишљење и ставити примедбу.

§ 55.

После свега овога приступиће се пребројавању гласова датих за поједине среске односно месне кандидате, и у сваком списку у који се убележава за коју је кандидатску листу за целу земљу и кога среског односно месног кандидата који гласач гласао забележиће се колико је бирача гласало за поједине среске односно месне кандидате, а колико укупно за сваку кандидатску земаљску листу. Тај ће се број записати словима на дну сваког списка па ће се испод тога потписати сви чланови бирачког одбора.

За овим ће се записник, гласачки списак, стални бирачки списак и спискови у којима су убележавани гласови и гласачи сваке кандидатске листе метнути у један омот и под општинским печатом адресовати надлежном среском односно првостепеном суду за Главни бирачки одбор у Београду.

Пошто се све ово сврши, одбор ће изаћи из бирачке собе, поставити стражу да чува собу непрекидно у којој су остала изборна акта, а кључ од собе претседник ће чувати код себе.

Те ноћи постављена стража неће никога пуштати у ову собу ни под каквим изговором.

§ 56.

Сутрадан по извршеном гласању у седам сати пре подне сви чланови бирачког одбора састају се пред вратима бирачке собе, отварају је и улазе у њу. Пошто се увере да је све у реду и онако како је било остављено, вратиће сав изборни материјал општинском суду и од њега узети натраг реверс. Ако приметите какву неуредност, они ће о томе саставити нарочити записник, који ће се са осталим изборним актима предати среском односно првостепеном суду за Главни бирачки одбор. Затим ће претседник узети омот спремљен за Главни бирачки одбор и кренути се на пут да га преда среском односно првостепеном суду.

X

Главни бирачки одбор, завршно сређивање изборног посла и проглашење народних посланика.

§ 57.

Главни бирачки одбор сачињавају: Претседник и Потпретседник Државног савета, Прет-

седник Касационог суда у Београду, Претседници стола седморице у Загребу, Врховног суда у Сарајеву, Великог суда у Подгорици или њихови заменици које они буду сами одредили из истог суда и по два претставника сваке кандидатске листе.

Претседник Главног бирачког одбора је Претседник Државног савета или најстарији по рангу члан овог одбора.

Главни бирачки одбор састаје се и отпочиње свој рад сутрадан по извршеним изборима у девет сати пре подне. Његов је рад пуноважан ако поред претседника или његовог заменика буде на састанку најмање још три члана што ће се у записнику констатовати.

§ 58.

Изборна акта предају претседници бирачких одбора лично старешини средског односно првостепеног суда на реверс, а старешина средског односно првостепеног суда, кад прими изборна акта за цео срез, шаље их у истим и неповређеним омотима по једном судији сзога суда кога он одреди Главном бирачком одеору у Београд. Одређени судија који носи изборна акта Главном бирачком одбору предаће му запечаћене омоте са изборним актима и накнадним записницима (§ 26) ако их има.

О предаји изборних аката саставиће се кратак записник који потписују претседник Главног бирачког одбора или његов заменик и одређени судија који је изборна акта донео.

§ 59.

Ако на дан избора, због нереда или избуди каквог другог узрока, гласање не буде извршено на једном или на више гласачких места, Главни бирачки одбор наредиће одмах да се на свим тим местима изврши гласање у идућу недељу. Да ће се накнадно гласати претседник општинског суда објавиће у дотичној општини истога дана кад му то буде јавио Главни бирачки одбор.

Али ако се и овога пута на неким гласачким местима не изврши гласање, Главни бирачки одбор извршиће свој посао не водећи рачуна о том неизвршеном гласању.

§ 60.

Главни бирачки одбор прегледаће сва изборна акта која су му предата, донеће своје оцене о одвојеним мишљењима и примедбама унесееним у записнике, и ставити ако нађе за потребно своје примедбе односно тога избора на разним гласачким местима.

При доношењу одлуке у Главном бирачком одбору претставници кандидатских земаљских листа могу гласати само у случајевима које се односе на њихове кандидатске земаљске листе.

§ 61.

На основу резултата избора Главни бирачки одбор утврдиће претходно, која је кандидатска земаљска листа добила највећи број гласова (релативну већину, сабирајући све гла-

сове који су добили сви кандидати везани за ову листу у целој земљи.

По том ће Главни бирачки одбор потврдити за посланике све оне носиоце кандидатских земаљских листа, који имају преко 50.000 гласова у целој земљи.

Затим ће за Београд и његово управно подручје огласити за посланике сва три кандидата са оне кандидатске београдске листе, која се везала за најјачу кандидатску земаљску листу, ако се за најјачу кандидатску земаљску листу везало више кандидатских београдских листа онда ће огласити за посланике сва три кандидата са оне листе, која међу њима има релативну већину.

Кандидатској земаљској листи, која је добила највећи број гласова у целој земљи, доделиће се две трећине укупног броја народних посланика од онога броја који долази на све бановине. Разломци при обрачуна ове две трећине не узима се у обзир.

Две трећине мандата, који припадају кандидатској земаљској листи са највећим бројем гласова расподелиће се бановинама сразмерно броју који им припада, и то: бановини Дравској шеснајест, Савској тридесет девет, Врбаској четрнаест, Приморској тринаест, Дринској двадесет пет, Зетској тринаест, Дунавској тридесет пет, Моравској двадесет један и Вардарској двадесет и четири.

Ти мандати у бановинама поделиће се редом срезовима најјачим према збиру гласова, који су пали на све кандидате у срезу односно бановинском седишту, везане за најјачу кандидатску земаљску листу, којој су припадале две трећине мандата. Затим Главни бирачки одбор оглашује за народне посланике оне средске кандидате из тих срезова који су међу свима осталим кандидатима тога среза везаним за ову листу, добили релативну већину.

При овој подели мандата, вароши за које се као седишта бановина бирају посланици сматраће се исто као и остали административни срезови. У варошима, за које се бирају по два посланика, огласиће се оба кандидата изабраним, ако је, по начину збира гласова који су пали за све листе кандидата те вароши везане за кандидатску земаљску листу, та варош ушла у ред најјачих административних срезова бановине, којим срезовима имају припасти мандати из броја од две трећине. Ако има више листа од по два кандидата везаних за најјачу кандидатску земаљску листу, онда ће се за посланике огласити оба кандидата тога места са оне листе која је добила релативну већину међу листама везаним за ову најјачу кандидатску земаљску листу.

Број мандата који преостане, кад се од укупног броја мандата који припада свима бановинама одбију мандати, који су на име две трећине припадали најјачој кандидатској земаљској листи делиће Главни бирачки одбор на овај начин:

1) ако збир гласова са свих осталих кандидатских земаљских листа износи мање него број гласова кандидатске земаљске листе, која је добила већину, онда ће се овај остатак делити међу све кандидатске земаљске листе у земљи рачунајући ту и листу која је добила највећи број гласова у земљи.

Распоред овог броја мандата врши се на тај начин да се цео тај број мандата подели на бановине у оном броју колико им још припада, и то: бановини Дравској девет, Савској деветнаест, Врбаској осам, Приморској седам, Дринској дванаест, Зетској седам, Дунавској шеснаест, Моравској једанаест и Вардарској тринаест.

Овај број мандата који још припада свакој посебној бановини поделиће се међу све кандидатске земаљске листе, сразмерно броју гласова који су у тој бановини дали среске кандидате везане за поједине кандидатске земаљске листе, и то на овај начин: број гласова који је укупно свака кандидатска земаљска листа добила у појединој бановини дели се са 1, 2, 3, и т. д. и најзад са цифром која одговара том броју мандата који још бановини припада. Од бројева добивених оваквим делењем узима се највећих онолико колико још мандата припада тој бановини и према тим бројевима додељује се број мандата свакој листи. Колико се тих бројева узело из реда оних количника добивених кад се број гласова једне листе делио са 1, 2, 3, и т. д. толико мандата припада тој листи.

Сразмерни број мандата који припадне на сваку кандидатску земаљску листу доделиће се у тим бановинама срезу или срезovima односно месту по јачини збира гласова свих кандидата везаних за дотичну листу, али само оном срезу или срезovima односно месту који поделом две трећине мандата нису већ добили посланика.

Главни бирачки одбор огласиће за народне посланике оне среске кандидате ових срезова односно места са те листе, који су међу осталим кандидатима за ту листу везаним у том срезу добили највећи број гласова;

2) ако збир гласова са свих осталих кандидатских земаљских листа износи више него број гласова кандидатске земаљске листе, која је добила релативну већину или једнак број са њом, онда се кандидатска земаљска листа са највећим бројем гласова при подели овог остатка мандата не узима у обзир. Подела мандата као и додељивање мандата појединим среским кандидатима врши се као под 1), сем што у деоби не учествује најјача кандидатска земаљска листа; и

3) ако која кандидатска листа за целу земљу није добила ни онај број гласова, колики је потребан број предлагача, она неће учествовати при подели мандата под 1) и 2) нити ће се број њених гласова уопште узимати у обзир код прорачунавања и деобе под 1) и 2).

Ако се десе две најјаче кандидатске земаљске листе са једнаким бројем гласова, онда ће се избори поновити у другу наредну недељу, пошто Главни бирачки одбор утврди резултат првих избора.

§ 62.

Чим буде готов са послом Главни бирачки одбор ће одмах објавити резултат и издати пуномоћство изабраним посланицима, која су дужни потписати претседник и сви чланови Главног бирачког одбора па одмах предати изабраном посланику.

Ако изабрани посланик није у месту те му Главни бирачки одбор не може одмах лично предати посланичко пуномоћство, Главни бирачки одбор ће предати посланичко пуномоћство у запечаћеном омоту, на коме ће назначити: „Главни бирачки одбор, посланичко пуномоћство за Н. Н. из, надлежној управној власти на реверс, с тим да га она преда адресанту најдаље за десет дана.

Формулар пуномоћства прописује Министар унутрашњих послова.

Печат за пуномоћство је печат Државног савета.

§ 63.

О целом овом раду Главни бирачки одбор водиће тачан записник, из кога ће се моћи видети: како се што редом појавило и решило све оно, што је напред одређено да се испита и реши. Нарочито ће у записнику поименце бити наведено колико је било свега кандидатских земаљских листа, која су лица на којој листи предложена, које су среске односно месне кандидације за ову листу везане, колико је свега гласова која листа добила, која су лица из које листе оглашена за посланике и добила пуномоћства. На записнику ће се морати потписати сви чланови Главног бирачког одбора, али ће сваки имати права да одвоји мишљење и стави примедбе.

§ 64.

Овако спремљен и потписан записник, послаће се сутрадан са свима прилозима и свима изборним актима што их је Главни бирачки одбор добио са разних гласачких места, Народној скупштини преко Државног одбора.

У исто време послаће Главни бирачки одбор „Службеним новинама“ Краљевине Југославије и бановинским кратак извештај о резултату избора. У том извештају мора бити речено: 1) колико је било свега бирача по сталном бирачком списку; 2) колико је свега гласача било на избору; 3) колико је свака листа добила гласова; и 4) који су изабрани оглашени за народне посланике.

На основу извештаја Главног бирачког одбора, одштампаних у „Службеним новинама“, Државни ће одбор направити списак свих изабраних народних посланика и послати га На-

родној скупштини, заједно са свима изборним актима.

§ 65.

Све жалбе против избора шаљу се Народној скупштини било непосредно било преко Министра унутрашњих послова. Жалбу може поднети сваки бирач и Министар унутрашњих послова.

§ 66

Ако ма којим случајем посланичко место носиоца кандидатске земаљске листе остане празно, остаће ово посланичко место непопуњено за време трајања целе периоде.

Ако се ма којим случајем упразни место среског посланика позваће се у Скупштину његов заменик. Ако се упразни место заменика онда онај срески кандидат истог среза између кандидата везаних за истог носиоца кандидатске земаљске листе, која има највиши број гласова и за среског посланика који је мандат изгубио. Ако није било више среских кандидата везаних за истог носиоца кандидатске земаљске листе онда припада мандат срезу исте бановине чији је збир гласова свих среских кандидата везаних за истог носиоца највећи иза среза, у ком се посланичко место упразнило и то оном кандидату, који међу кандидатима истог среза везаним за истог носиоца има највећи број гласова. Исто ће се поступити и за случај даљег упражњења. Ову ће попуњу извршити сама Народна скупштина у року од пет дана од како се место упразнило и наредити, да се о томе извести ко треба.

§ 67.

Народни посланици дужни су са својим пуномоћствима бити у месту, у које је Краљевим указом сазвана Народна скупштина, још у очи дана сазива ради предаје пуномоћства на дан сазива.

§ 68.

Народни посланици који не станују у месту где се држе седнице Народне скупштине, добивају из државне благајнице на име путног трошка за долазак и повратак путне трошкове, које буде Скупштина одредила. Сви народни посланици добивају за све време свога рада у Народној скупштини дневницу коју буде одредила Скупштина!

§ 69

Чланови Државног одбора, чланови главних бирачких одбора и чланови одбора по свима гласачким местима добијају из државне благајне дневницу и накнаду путног трошка, онако како ће установити Министар унутрашњих послова. Али претседници и чланови општинског одбора, кад су чланови бирачког одбора у својој општини, и претставници листа или њихови заменици, кад с претседником бирачког одбора носе изборна акта Главном би-

рачком одбору, сва лица, која примају плату из државне благајне, кад су такође чланови бирачког одбора у својој општини и сви претседници кандидатских листа неће добивати никакву дневницу из државне благајне.

Претседник општине или његов заступник, кад је у случају § 37 овог закона, претседник бирачког одбора добива по првом ставу овог параграфа дневницу и накнаду путног трошка из државне благајнице за ношење изборних аката Главном бирачком одбору.

§ 70.

Пошто Народна скупштина прегледа пуномоћства посланичка и реши све жалбе и појављена питања, вратиће Министарству унутрашњих послова све сталне бирачке спискове, да их оно пошаље општинама, којима припадају. А остала изборна акта чуваће се заједно са осталим скупштинским актима.

XI

Кривице и кривични поступак

§ 71.

Сваки орган општинске власти који пропусти или одрече да изврши на време дужности, које су му овим законом одређене или спречене кога да се користи правом које му овај закон даје, казниће се затвором од 30 дана до 6 месеци и новчано од 300 до 3000 динара, изузев случај ва за које даљи параграфи овог закона или кривични закон прописује теже осуде. Ако судски чиновник или који други државни чиновник, пропусти или одрече да изврши то, казниће се затвором до 2 године.

§ 72.

Они који насиљем или претњава, спрече једног или више грађана да употребе своје бирачко право, казниће се затвором од једног месеца до две године.

§ 73.

Ко бирачу да или обећа поклон или му понуди или обећа какво место у јавној или приватној служби, да потпише или не потпише кандидатску листу или да већ дати потпис на њу одрече, или да за извесну кандидатску листу гласа или не гласа, казниће се затвором од једне године или новчано од 30 до 500 дин.

Тако ће се казнити и бирач који за то прими било поклон било обећање поклона,

§ 74.

Као учioniци дела побројаних у §§ 72 и 73 казниће се и они, који су дали сретства или помогли да се и једно од горњих дела учини.

§ 75.

Бирач који би више од једанпут у једном избору гласао, казниће се новчано од 50 до 500 динара и затвором од једног до шест месеци.

§ 76.

Онај који би место другога и под његовим именом гласао или се пријавио да гласа, казниће се затвором од три месеца до једне год.

§ 77.

Уз одређене осуде у § 73 кривци ће се осудити и на губитак права бирања и на губитак права бирања посланика најмање за једну а највише за шест година.

Кад год осуда губитка права на бирање посланика иде уз осуду затвора, време за њу на које је кривац осуђен рачунаће се од дана издржане или опроштене осуде затвора.

§ 78.

Бирач који се при гласању буде непријатно понашао или пошто је гласао неће на опомену претседника бирачког одбора да се уклони са гласачког места, казниће се затвором од једног до шест месеци или новчано од 300 до 3000 динара.

Оваквог бирача претседник бирачког одбора дужан је да уклони са гласачког места на захтев ма ког члана бирачког одбора или претставника кандидатске листе или правног бирача, што ће се и у изборни записник записати.

Тако ће се казнити онај који дође на биралишту а није уведен у стални бирачки списак, па од надлежних лица опоменућу неће да се уклони.

§ 79.

Ко увреди бирачки одбор или кога његовог члана, казниће се затвором од тридесет дана до шест месеци.

§ 80.

Ко делом нападне на бирачки одбор или на кога његовог члана казниће се затвором од три месеца до две године ако дело не буде такво да се по кривичном закону и већом казном казни.

§ 81.

Ко на биралиште дође са оружјем или оруђем употребљивим за бој казниће се затвором од једног месеца до једне године. Претседник бирачког одбора дужан је свако овакво лице одмах да уклони са биралишта. Ово важи и за све оне државне или самоуправне службенике који по службеној дужности носе оружје, ако на биралиште дођу под оружјем, сем случаја када буду позвани за одржавање реда према § 42 и за чување страже према § 55.

§ 82.

Ко на биралишту ради агитације проноси лажне вести или протура слике, плакате или друга сретства за агитацију, казниће се затвором од два до шест месеци.

Исто тако казниће се и они који би виком или претњом сметали бирачком одбору или појединим бирачима у њиховом раду,

Свако овакво лице претседник бирачког одбора дужан је да удаљи са биралишта, и по службеној дужности и на захтев ма кога члана бирачког одбора или претставника кандидатске листе или бирача, ако се увери да се дотично лице огрешило о прописе овог параграфа што ће се и у изборни записник записати.

§ 83.

Ако кривице означене у §§ 81 и 82 учине њих више заједно, онда ће за свакога бити казна од три месеца до две године затвора.

§ 84.

Ко намерно повреди, уништи или однесе ма какву исправу о изборима или ма какав предмет који за избор служи или промени број гласова датих за поједине кандидатске листе казниће се затвором од једне до пет година и губитком часних права.

И покушај се овде казни.

Овако ће се казнити и стражар који по § 55 одређен да чува изборну зграду допусти да ко из зграде учини које од напред речених дела.

§ 85.

Чланови бирачког одбора, осим претставника кандидатске листе и њихових заменика, или одређени писар или помагачи којима је саопштено да су за овај посао изабрани, ако не дођу на ову своју дужност у одређено време, а не могу да оправдају свој изостанак или дошавши напусте без оправданих разлога своју дужност или неће да потпишу записник о изборном раду или пуномоћству изабраном посланику казниће се затвором од три месеца до године дана и новчано од 1000 до 3000 динара.

Овако ће се казнити и они који су од Државног одбора одређени за претседнике по гласачким местима, ако у своје време не буду на одређеном месту, а нису од Државног одбора разрешени нити могу показати неодољиве узроке који су их омели да на одређено место оду.

§ 86.

Чланови бирачког одбора казниће се затвором од једног до шест месеци у овим случајевима:

- 1) ако са знањем допусте да гласа неко кога у сталном бирачком списку нема а не поднесе судско решење да треба да буде у списак уведен, или да гласа онај који је већ гласао;
- 2) ако без оправданог узрока скрате време примања гласова или га продуже и
- 3) ако промене место гласања које је надлежно било одређено и објављено.

§ 87.

Ко с намером неисправно води списак гласача или изборне записнике или би у њима чинио исправке или уметке пошто су они већ потписани, осим случаја из § 28 казниће се затвором шест месеци до две године.

§ 88.

Ко без позива претседника бирачког одбора нареди или без наредбе доведе оружану силу на биралиште казниће се затвором од једне до пет година и новчано од 500 до 2000 динара.

§ 89.

Ко против прописа § 52 точи или даје ма на какав начин алкохолна пића казниће се затвором од петнаест дана до шест месеци и новчано од 100 до 1000 динара.

§ 90.

Дела која су овде предвиђена а казнила би се по Кривичном законнику строжијом казном, и дела која нису овде предвиђена а предвиђена су у Кривичном законнику, казниће се по Кривичном законнику.

§ 91.

Дела која се по овом закону не казне више од шест месеци затвора или новчано више од 100 динара застаревају за шест месеци, а сва остала дела кажњива по овом закону застаревају за годину дана ако за сво време није поднесена казнена пријава државном тужиоштву а од дана поднесене пријаве застарелост за сва дела кажњива по овом закону рачунаће се по прописима Кривичног законика.

§ 92.

Све кривице које су у овом закону предвиђене а десиле би се до дана у очи избора извиђају и суде у првом степену окружни (зборни) судови на тужбу државног тужиоштва. Приватна лица могу државном тужиоштву учинити пријаву.

Све кривице које су овим законом предвиђене сматрају се за преступе и судови их извиђају и суде као хитне ствари.

За надлежност судова у појединим случајевима вреде општа законска наређења.

§ 93.

Све кривице које су овим законом предвиђене а десиле би се дана у очи избора бирачки одбор ће описати у свом записнику с означењем имена криваца.

§ 94.

Војна лица која учине дела кажњива по овом закону судиће редовни грађански судови.

§ 95.

У свима случајевима вреде наређења закона о таксама.

XII

Прелазна и завршна наређења

§ 96.

При првим изборима који буду вршени по овом закону дужност Претседника Државног одбора вршиће Претседник Државног савета или његов најстарији члан одбора по рангу.

§ 97.

Министар правде овлашћује се, да даје аутентична тумачења овог изборног закона у колико би се показале нејасноће а Министар унутрашњих послова да издаје сва потребна упутства за извршење овог закона.

§ 98.

Овај закон ступа у живот и добија обавезну снагу кад се објави у „Службеним новинама“.

10 септембра 1931 године
Нишка Бања

АЛЕКСАНДАР с. р.

Претседник Министарског савета,
министар унутрашњих послова,
почасни ађутант Њ. В. Краља,
армијски генерал,
П. Р. Живковић с. р.

Видео и ставио Државни печат,
чувар Државног печата,
министар правде,

Д-р Драг. С. Којић с. р.

Претседник Министарског савета,
Министар унутрашњих послова,
почасни ађутант Њ. В. Краља,
армијски генерал,
П. Живковић с. р.

Оглас

Државној Стручној Занатској Школи у Скопљу, потребна је једна зграда под закуп ради смештаја поменуте школе.

Зграда треба да има шест већих одељења и три мањих, са осталим споредним одељењима као и већим двориштем.

Позивају се заинтересовани да поднесу своје писмене понуде најдаље до 4 октобра 1931 год.

Ближа обавештења заинтересовани могу добити у канцеларији ове школе у згради Државне Трговачке Академије, у Скопљу, — VIII одељ. Краљ. Бан. Управе.

Из канцеларије Државне Стручне Занатске Школе, у Скопљу дана 23 септембра 1931. год. Бр. 1. п. 1—1